

**«ФРАНЦУЗЬКА ФІЛОСОФІЯ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ ст.: ДИСКУРС
З ПРЕФІКСОМ «ПОСТ-» — КИЇВ: ВИД. ПАРАПАН, 2004. — 324 с.**

Дослідження сучасної філософської думки, особливо — іншомовної, ставить перед науковцем досить складні завдання. Не кажучи вже про суто технічні речі, як то — доступ до останніх видань та проблема перекладу, — принциповим моментом постає необхідність піднятися над звичними, інколи доволі суб'єктивними оцінками, до визначення та узагальнення тенденцій історико-філософського процесу. Історик сучасної філософії перетворюється на «співтворця», «співавтора», а його наукова розвідка постає власним прочитанням аналізованого тексту, оскільки сучасна філософія характеризується конвергенцією світоглядних форм, а у творчості філософів переплітаються проблеми логіки, метафізики, етики, історії філософії.

Творча практика французьких мислителів призводить до того, що ХХ ст. стає поворотним пунктом у розвитку філософії, оскільки характерне для напрацювань мислителів ХVIII-XIX ст. суб'єкт-об'єктне відношення, яке мало за мету, з одного боку, створити програми суверенізації людини, а з другого — знайти можливість зв'язку суверенного людського духу зі сферою Іншого, залишилось у минулому.

Не зважаючи на популярність вивчення некласичної філософії взагалі і французької її складової зокрема, цілісного аналізу генези і досягнень цього філософського феномена немає. Тому рецензована монографія цінна тим, що охоплює значну кількість цікавих питань, які стосуються тенденцій розвитку французької філософії ХХ століття, особливо його другої половини. Наріжною серед цих тенденцій С. Куцепал справедливо вважає загострене почуття соціальної стурбованості, яке отримало своє вираження передусім у критичному переглядові самого способу філософствування.

Звичайно, сучасна французька філософія, і, зокрема, постструктуралізм та постмодернізм, які в першу чергу аналізуються в цій монографії, вже були предметом прискіпливого аналізу в працях російських та українських дослідників (Н. Автономової, О. Вайнштейн, Г. Заїченка, І. Ільїна, В. Лук'янця, В. Ляха, В. Огорокова, В. Подороги, О. Соболя, М. Савельєвої, О. Хоми, І. Цехмістро, В. Ярошовця та ін). Слід зазначити, що й авторка монографії, що рецензується, вже відома своїми працями в цій царині. Відтак, це дослідження постає новим етапом усвідомлення актуальної історико-філософської проблематики, який базується на узагальненні досить плідних наробок.

Монографія С.В. Куцепал містить три логічно пов'язані між собою розділи, кожен з яких має достатню ступінь самостійності. Авторка репрезентує власне бачення онтологічної складової у творчості як досить знаних авторів — Ж. Бодрійяра, Ф. Гваттарі, Ж. Дельоза, Ж. Дерріда, Ж. Лакана, Ж.-Ф. Ліотара, М. Фуко, так і досить нових для українського читача А. Турена та Ж. Ліповецьки. Елементом, котрий єднає зазначених мислителів у дослідженні є дискурс «пост-», розглянутий у його виникненні, розвитку і усвідомленні сучасними французькими філософами, та у його втіленні в конкретних концептах – ризома, відмінність та повторення, *différance*, шизоаналіз тощо. Авторка доволі активно користується інструментарієм постсучасної філософії, збагачуючи онтологічну проблематику новими контекстами і текстами.

У другому розділі монографії «У пошуках постлогосу: здобутки та втрати» Куцепал С. доводить, що однією з основних тенденцій філософії кінця ХХ ст. є розгляд проблем пізнання, істини та знання крізь призму комунікації, взаємодії індивідів, через поєднання проблем суб'єктивності з інтерсуб'єктивними моментами.

Відбувається заміна основного гносеологічного каркасу класичної філософії (свідомість — пізнання — наука) на посткласичний, репрезентований тріадою «дискурсивна практика — знання — наука». Наслідком такого методологічного підходу стає ліквідація трансценденталізму, котрий в усьому вбачав розгортання суб'єкта.

Особливо цікавим, на нашу думку, видається розділ роботи, побудований на використанні авторкою тексту Ж. Дельоза та Ф. Гваттарі «Mille plateaux», який поки що дуже рідко

потрапляв у коло уваги вітчизняних істориків філософії. Авторкою детально розглядається глава розвідки французьких філософів, де виноситься остаточний вирок психоаналізові. Як стверджують самі автори, коментар до Вольфсмана (плато «Один вовк чи багато?») у «Тисячі плато» є їхнім прощанням із психоаналізом та намаганням показати, як множини сповнюють відділення свідомого від несвідомого, природи від історії і тіла від душі.

Рецензована монографія ґрунтується на сучасній методології історико-філософського дослідження, а це дає підстави говорити про достовірність та наукову цінність висновків авторки. Сутність цих висновків полягає в тому, що постсучасна французька філософія розглядається як пошук нової філософської парадигми.

З цієї точки зору вимальовується наукова новизна та перспективність представленої роботи. До безперечних переваг монографії С. Куцепал також варто віднести досить високий рівень наукової аргументації, струнку логіку філософського аналізу, якісний літературний стиль викладу матеріалу. Дуже привабливим виглядає оздоблення основного тексту таким специфічним, але цілком доречним додатком, як глосарій. Список використаної літератури свідчить про фундаментальність наукового підходу.

Кравченко П.А. —
доктор філософських наук,
професор.